

11- EKONOMİK VE PARASAL BİRLİK

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu, 5 Mayıs 2001 tarih ve 24393 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan 4651 sayılı Kanunla değiştirilmiştir.

I- ÖNCELİKLER LİSTESİ

ÖNCELİK 11.1 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bağımsızlığının güçlendirilmesi

ÖNCELİK 11.2 Türk mevzuatının, kamunun mali kurumlara imtiyazlı erişimini düzenleyen AB mevzuatı hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi

ÖNCELİK 11.3 Türk mevzuatının kamu sektörünün doğrudan finansmanının engellenmesi konusundaki AB mevzuatı hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi

ÖNCELİK 11.4 Türk kamu maliyesi istatistiklerinin Avrupa Topluluğu Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemi (ESA 95) kurallarıyla tam uyumlu hale getirilmesi

ÖNCELİK 11.5 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (AMBS) içinde yer almasına yönelik hazırlık çalışmaları

ÖNCELİK 11.6 Tek para ve döviz kuru politikasının uygulanması

II- ÖNCELİKLERİN TANIMLARI VE ÖNCELİKLER ÇERÇEVESİNDE AB MEVZUATINA UYUM, UYGULAMAYA YÖNELİK KURUMSAL YAPILANMA VE FİNANSMAN TABLOLARI

ÖNCELİK 11.1 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının bağımsızlığının güçlendirilmesi

1- Kısa Bilgi

Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma ve Avrupa Merkez Bankaları Sistemi Statüsünde yer alan, merkez bankalarının temel amacının, fiyat istikrarını sağlamak olduğu yönündeki hüküm doğrultusunda, 4651 sayılı Kanun ile Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının (TCMB) temel amacının fiyat istikrarını sağlamak olduğu hükme bağlanmıştır.

Temel amacın fiyat istikrarı olarak belirlenmesi ise merkez bankalarının kurumsal, bireysel, işlevsel ve finansal açıdan bağımsız olmalarını zorunlu kılmaktadır. Bu doğrultuda, 1211 sayılı Kanunu değiştiren 4651 sayılı Kanunla, TCMB'nin mevcut bağımsız yapısını kurumsal, bireysel, işlevsel ve finansal açıdan daha da güçlü kılmaya yönelik değişiklikler yapılmıştır.

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda 4651 sayılı Kanun ile yapılan değişikliklerle, bağımsızlık kriterleri büyük ölçüde yerine getirilmiş olmakla birlikte, İlerleme Raporundaki eleştiriler yönünden de AB mevzuatına uyum sağlanması, AB'ye üyelik ile mümkün olabilecektir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 11.1.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası Statüsüne ilişkin Protokol (11992M/PRO/SEBC/00)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye üyelikten hemen önce uyum sağlanacaktır.
2	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 108 (11997E108)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye hemen üyelikten önce uyum sağlanacaktır.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.

ÖNCELİK 11.2 Türk mevzuatının, kamunun mali kurumlara imtiyazlı erişimini düzenleyen AB mevzuatı hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi¹⁾

1- Kısa Bilgi

Sigorta Murakabe Kanununun 15. maddesi teminat olarak kabul edilebilecek kıymetleri belirtmektedir. Buna göre aşağıdaki kıymetler teminat olarak kabul edilebilir:

- Türk Lirası olarak nakden tevdiat ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasına alım satım konusu yapılan dövizler,
- Devlet iç ve dış istikraz tahvilleri, Hazine bonoları, gelir ortaklığı senetleri ile Devletçe ihraç edilecek diğer menkul değerler,
- Sermayesinin en az % 51'i Devlete ait şirketlerin hisse senetleri,
- Müsteşarlıkça kabul edilen diğer sermaye piyasası araçları,
- Sigorta şirketlerinin Türkiye'de sahip oldukları gayrimenkuller.

“Müsteşarlıkça kabul edilen diğer sermaye piyasası araçları” ifadesi, sigorta şirketlerinin, yabancı firmaların paylarına, yabancı bonalara ve diğer yabancı hazine bono ve senetlerine sahip olmalarına izin vermektedir. Bu madde, genel anlamda, Hazine Müsteşarlığınca teminat olarak kabul edilebilecek menkul değerleri düzenlemektedir. Bunların, sigorta şirketlerince teminat olarak ediniminde hiçbir kısıtlama bulunmamaktadır. Uygulamada, sigorta ve reasürans şirketleri bu tür finansal araçlara yatırım yapabilmekte ve bunlar Hazine Müsteşarlığı tarafından kabul edilmektedir. Bu kapsamda, sigortacılık mevzuatında, kamunun mali kurumlara imtiyazlı erişimi konusunda bir düzenleme söz konusu değildir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak bu aşamada, herhangi bir mevzuat uyumu öngörülmemektedir.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.

¹⁾ KOB'da yer alan bu önceliğe ilişkin Avrupa Komisyonu ile yapılan temaslarda, Komisyon yetkilileri tarafından, Sigorta Murakabe Kanununun ekinde teminat olarak listelenen kıymetler arasında yabancı firmaların paylarına ve yabancı bonalara yer verilmediği için kamuya imtiyazlı uygulamaya neden olduğu belirtilmiştir. Söz konusu Kanunda kamuya imtiyazlı uygulama olmadığı için, bu önceliğe ilişkin mevcut uygulama hakkında açıklamaya yer verilmiştir.

ÖNCELİK 11.3 Türk mevzuatının kamu sektörünün doğrudan finansmanının engellenmesi konusundaki AB mevzuatı hükümleriyle uyumlu hale getirilmesi

1- Kısa Bilgi

Merkez bankalarının hazineye avans verememesi ve kamu kurum ve kuruluşlarına kredi açamaması hususu, Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmada ve Avrupa Merkez Bankaları Sistemi Statüsünde öngörülmüştür.

Bu doğrultuda, 4651 sayılı Kanunla, 1211 sayılı Kanunun “Bankanın yapamayacağı işlemler” başlıklı 56. maddesi, “Banka, Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarına avans veremez ve kredi açamaz, Hazine ile kamu kurum ve kuruluşlarının ihraç ettiği borçlanma araçlarını birincil piyasalardan satın alamaz” hükmünü içerir biçimde yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca, Hazineye kısa vadeli avans verilmesine ilişkin 50. madde ve kamu müesseselerine kredi sağlanmasına ilişkin 51. madde yürürlükten kaldırılmıştır.

1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanununda 4651 sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle, bağımsızlık kriterleri büyük ölçüde yerine getirilmiş olmakla birlikte, İlerleme Raporundaki eleştiriler yönünden de AB Mevzuatına uyum sağlanması, AB’ye üyelik ile mümkün olabilecektir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 11.3.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 101 (11997E101)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB’ye üyelikten hemen önce uyum sağlanacaktır.
2	Antlaşmanın 104 ve 140 (b) maddelerinde yer alan kısıtlamaların uygulanması için tanımları belirleyen 13 Aralık 1993 tarihli ve 3603/93/EC sayılı Konsey Tüzüğü	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB’ye üyelikten hemen önce uyum sağlanacaktır.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.

ÖNCELİK 11.4 Türk kamu maliyesi istatistiklerinin Avrupa Ulusal ve Bölgesel Hesaplar Sistemi (ESA 95) kurallarıyla tam uyumlu hale getirilmesi

1- Kısa Bilgi

Maliye Bakanlığı, Kamu Mali Yönetimi ve Devlet Muhasebesi Reform Programı üzerinde çalışmaktadır. Bu kapsamda, Kamu Mali Yönetimi ve Mali Kontrol Kanun Taslağı ve tüm genel devlet sektörü için uluslararası kabul görmüş muhasebe ve raporlama standartlarını içeren bir Devlet Muhasebesi Genel Yönetmeliğı Taslağı hazırlanmıştır. Bu düzenlemeler sonuçlandırıldıktan sonra, Maliye Bakanlığı, devlet mali istatistiklerinin derlenmesi ve yayımlanmasından sorumlu tek birim olacaktır.

Muhasebe reformu, uluslararası genel kabul görmüş muhasebe ve raporlama standartlarına ek olarak, genel devlet sektörü içerisinde yer alan tüm devlet birimleri için, Uluslararası Para Fonu (IMF) Devlet Mali İstatistikleri El Kitabı (GFSM 2001) ile uyumlu bütçe sınıflaması ve bir çerçeve hesap planını içermektedir. Yeni tahakkuk esaslı muhasebe sistemi ve bütçe sınıflandırmasının, konsolide bütçeye dahil birimlerinde 2004 yılında, diğer tüm genel devlet birimlerinde ise, 2005 yılında uygulamaya konulması planlanmıştır. Bu çalışmalar tamamlandıktan sonra, tüm genel devlet birimlerini kapsayan devlet mali istatistikleri, Maliye Bakanlığı tarafından uluslararası standartlara uygun olarak konsolide edilecek ve kamuoyunun bilgisine sunulacaktır. Bundan sonra, 2007 yılına kadar konsolide bütçeli birimlerde maddi duran varlıklar ile ilgili çalışmaların tamamlanması ve tam tahakkuk esasına dayalı muhasebe ve raporlamaya geçilmesi planlanmaktadır. Tüm bu çalışmaların tamamlanmasından sonra, devlet mali istatistikleri, üçer aylık dönemlerde kamuoyunun bilgisine sunulmaya başlanacaktır.

Bu önceliğe ilişkin detaylı bilgi “İstatistik” başlığı altındaki Öncelik 12.8, Öncelik 12.9 ve Ana Unsur 12.20.3’te verilmiştir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 11.4.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Kısa dönem kamu mali istatistikleri konusunda 2223/96 sayılı Konsey Tüzüğü'nün uygulanması hakkında 3 Şubat 2000 tarih ve 264/2000 sayılı Komisyon Tüzüğü	Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi Yönetmeliğı	Maliye Bakanlığı	Temmuz 2003	Ocak 2004
2	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmaya ek aşırı açıklarla ilgili usul hakkında protokolün uygulanmasına ilişkin 22 Kasım 1993 tarih ve 3605/93 sayılı Konsey Tüzüğü	Tahakkuk Esaslı Devlet Muhasebesi Yönetmeliğı	Maliye Bakanlığı	Temmuz 2003	Ocak 2004

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.

ÖNCELİK 11.5 Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankasının, Avrupa Merkez Bankaları Sistemi (AMBS) içinde yer almasına yönelik hazırlık çalışmaları

1- Kısa Bilgi

Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşmanın 107. maddesi ve Avrupa Merkez Bankaları Sistemi Statüsünün 1. maddesi doğrultusunda, AMBS, Avrupa Merkez Bankası ve Üye Devletler merkez bankalarından oluşmaktadır. Buna göre, AB'ye üyelik ile birlikte Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası da AMBS'nin bir parçası olacağından, bu aşamada gerekli uyumun AB'ye üyelikten hemen önce sağlanması gerekmektedir.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 11.5.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası Statüsüne ilişkin Protokol (11992M/PRO/SEBC/00)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye üyelik ile uyum sağlanacaktır.
2	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 105 (11997E105)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye üyelik ile uyum sağlanacaktır.
3	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 106 (11997E106)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye üyelik ile uyum sağlanacaktır.
4	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 109 (11997E109)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		AB'ye üyelik ile uyum sağlanacaktır.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.

ÖNCELİK 11.6 Tek para ve döviz kuru politikasının uygulanması

1- Kısa Bilgi

Tek para ve döviz kuru politikasının uygulanması, Ekonomik ve Parasal Birliğe (EPB) giriş ile mümkün olacaktır.

2- Mevzuat Uyum Takvimi

Tablo 11.6.1

No	AB Mevzuatının adı ve numarası	Karşılık Gelen Taslak Türk Mevzuatının Adı	Sorumlu Kuruluş	Bakan Oluru/Bakanlar Kurulu Kararı (Beklenen Tarih)	1- Meclis Kabulü 2-Yürürlüğe Giriş (Beklenen Tarih)
1	Avrupa Merkez Bankaları Sistemi ve Avrupa Merkez Bankası Statüsüne ilişkin Protokol (11992M/PRO/SEBC/00)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		EPB'ye giriş ile uyum sağlanacaktır.
2	Avrupa Topluluğunu Kuran Antlaşma Madde 105 (11997E105)	1211 sayılı Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Kanunu	Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası		EPB'ye giriş ile uyum sağlanacaktır.

3- Mevzuatın Uyumu ve Uygulanması İçin Kurumsal Yapılanma Takvimi

Bu öncelikle ilgili olarak kurumsal yapılanma öngörülmemektedir.

4- Planlanan Finansman İhtiyacı

Bu öncelikle ilgili olarak planlanan finansman ihtiyacı bulunmamaktadır.